

Moninaisuusosaamisen vahvistaminen kasvatus-, opetus- ja ohjaustyössä 10 op

Toteutusaika 2023 - 2024

Hanna Hovila, Susanna Hyväri,
Elina Johansson, Tiina Ikonen,
Severi Saihoma

Moninaisuusosaamisen vahvistaminen kasvatus-, opetus- ja ohjaustyössä 10 op

- **Koulutushanke toteutettiin Howspace-verkkoalustalla**
- **Koulutushankkeessa oli kaksi 5 opintopisteen laajuista osiota:**
  - **Näkökulmia moninaisuusosaamiseen (5 op)**
    - Kielitietoisuus ja moninaisuuden kohtaaminen (1 op)
    - Katsomustietoisuus (1 op)
    - Dialoginen vuorovaikutusosaaminen ja voimavaraistavat menetelmät (1 op)
    - Haastavien tilanteiden tunnistaminen ja varhaisen puuttumisen menetelmät (1 op)
    - Verkostotyö ja moniammatillisuus (1 op)
  - **Moninaisuusosaaminen käyttöön (5 op)**

Moninaisuusosaamisen vahvistaminen kasvatus-, opetus- ja ohjaustyössä 10 op

- Koulutushanke toteutettiin Howspace-verkkoalustalla
- Koulutushankkeessa oli kaksi 5 opintopisteen laajuista osiota:
  - Näkökulmia moninaisuusosaamiseen (5 op)
    - ✓ Kielitietoisuus ja moninaisuuden kohtaaminen (1 op)
    - ✓ Katsomustietoisuus (1 op)
    - ✓ Dialoginen vuorovaikutusosaaminen ja voimavaraistavat menetelmät (1 op)
    - ✓ Haastavien tilanteiden tunnistaminen ja varhaisen puuttumisen menetelmät (1 op)
    - ✓ Verkostotyö ja moniammatillisuus (1 op)
  - Moninaisuusosaaminen käyttöön (5 op)

Moninaisuusosaaminen koulutuspolku

Projekti ja soveltaminen

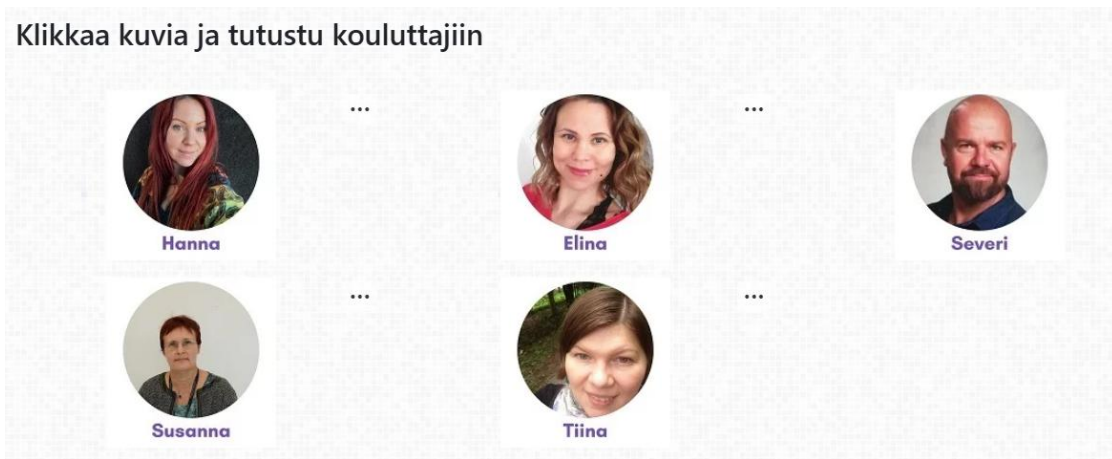
Käytännön projektin kautta opittujen taitojen soveltaminen.

Moninaisuusnäkökulmat

Perusteet moninaisuuden näkökulmiin ja käytäntöihin.

Koulutuksen vastuuopettajat Diakissa

- Elina Johansson
- Hanna Hovila
- Susanna Hyväri
- Tiina Ikonen
- Severi Saihomaa

Kuvaus koulutuksesta ja koulutustavoitteet

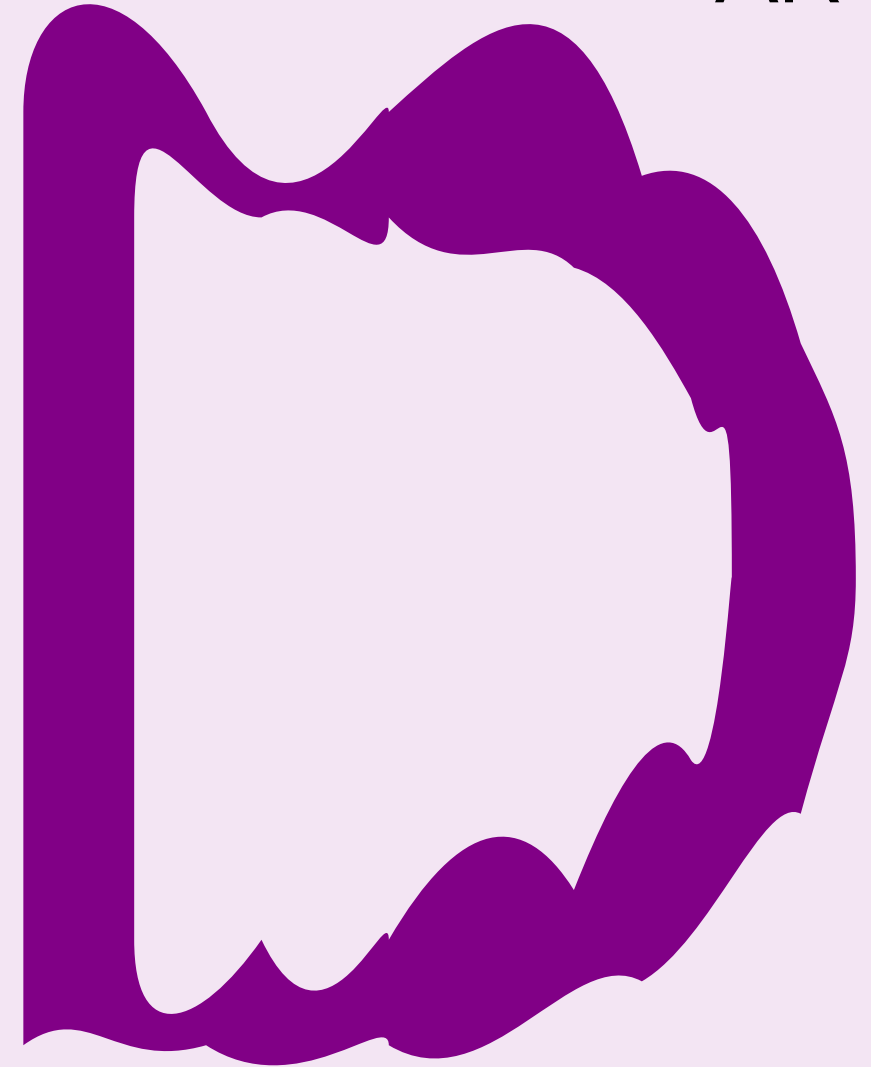
- [Kuvaus koulutuksesta Diakin verkkosivuilla](#)
- **Koulutuksen tavoitteena on kehittää osallistujan moninaisuuteen liittyvää ohjausosaamista erilaisten oppijoiden ja ryhmien kanssa. Lisäksi tavoitteena on tarjota työkaluja oman työn kehittämiseen ja verkostoitumiseen, sillä koulutuksessa pääsee jakamaan omaa asiantuntijuuttaan muiden osallistujien kanssa.**
- **Yhteiskunnan moninaistuessa kuka tahansa tarvitsee moninaisuusosaamista. Tämä koulutus tukee opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kieli- ja katsomustietoisuuden vahvistumista ja moninaisuuden huomioivien ohjaustaitojen ja työmenetelmien käyttöönottoa sekä työelämälähtöisen yhteiskehittämisen menetelmäosaamista.**

Koulutuksen pedagogiikka

- Täydennyskoulutuksessa hyödynnettiin aikaisemmassa OPH-rahoitteisessa täydennyskoulutuksessa [\(Monikulttuurisen ohjauksen kehittäminen omassa työssä\) luotua koulutusmallia](#), joka perustuu Virtaa monikulttuuriseen ohjaukseen -täydennyskoulutuksen pedagogisiin periaatteisiin. (ks. [Hovila](#), 2021, s. 35–42).
- Mukana täydennyskoulutuksen mallissa ovat vahvasti [myös dialoginen muutospedagogiikka](#), käännteinen opetus (*flipped learning*) ja [työelämälähtöisyys](#).
- [Vuosina 2021-2022 OPH-rahoituksella toteutetun koulutuksen tuloksiin](#) voit tutustua enemmän näiden julkaisujen kautta:
  - [Hanna Hovila: Täydennyskoulutus lisäsi monikulttuurisuusosaamista opetuslalla](#)
  - [Tiina Ikonen: Ohjaustyössä uskontolukutaito on tärkeä työkalu](#)
  - [Susanna Hyväri: Opettajat tarvitsevat tukea ja toimintamalleja monikulttuurisen ohjauksen verkostotyöhön](#)

+ + + + + + + +
+ + + + + + + +
+ + + + + + + +

Näkökulmia moninaisuusosaamiseen: Moduulien tavoitteet, toteutus ja esimerkkejä oppimistehtävistä

Kielitietoisuus ja moninaisuuden kohtaaminen 1 op

Tavoitteet:

- Opiskelija tuntee ja ymmärtää moninaisuus- ja kielitietoisuus -käsitteet osana kasvatus-, opetus- ja ohjaustyötä
- Opiskelija tunnistaa kielitietoisuuden merkityksen omassa työssään
- Opiskelija tunnistaa omia ja työyhteisönsä kielitietoisia käytänteitä
- Opiskelija innostuu ja motivoituu kehittämään omia, moninaisuutta huomioivia ja kielitietoisuutta lisääviä, käytänteitä osana työtään

Kielitietoisuus ja moninaisuuden kohtaaminen 1 op

- Osio alkoi luennolla, jossa käsiteltiin moninaisuutta, kohtaamista sekä kielitietoisuutta.
- Oppimistehtäviä oli kaksi: suomen kielen pohtiminen oppijan kielenä sekä oman työyhteisön kielitietoisuuden tarkastelu ja analysointi. Jälkimmäinen tehtävä oli avoin, eli opiskelijat näkivät toistensa vastaukset ja pystyivät kommentoimaan ja antamaan vertaispalautetta tehtävästä.
- Oppimistehtävistä koostettiin palautevideo.
- Tehtävässä käytettiin luennon lisäksi seuraavia lähteitä:
  - <https://youtu.be/pYljajclyuo>
  - <https://youtu.be/Br2HSjbUIkA>
  - <https://sites.utu.fi/kielivertailu/>
  - <https://www.utu.fi/fi/yliopisto/kasvatustieteiden-tiedekunta/opettajankoulutuslaitos/kieli-ja-kulttuuritietoinen-opetus>
  - <https://sites.google.com/jyu.fi/tunne-kieli-verkkomateriaali/>

Kielitietoisuus ja moninaisuuden kohtaaminen: oppimistehtävät

Tehtävä 1: Millainen suomi on oppijan kielenä? Mitä kertoisit suomen kielestä sellaiselle, joka ei tiedä siitä mitään?

Tehtävä 2: Tarkastele kieliympäristöäsi:

- Kuinka montaa kieltä työyhteisössäsi tai työympäristössäsi käytetään?
- Millaisissa tilanteissa monikielisyys tai omakielisyys näkyy työyhteisössäsi tai työympäristössäsi?
- Millaisia kielitietoisia käytänteitä työyhteisössäsi on?
- Miten kielitietoisuutta on pyritty työyhteisössäsi / omassa työssäsi edistämään?
- Millaisia kehittämiskohtia näet omassa työyhteisössäsi / työssäsi kielitietoisuuteen ja omakielisyyteen liittyen?

Nosta keskusteluun lyhyesti havaintosi.

Katsomustietoisuus (1 op)

Tavoitteet:

- opiskelija tuntee ja ymmärtää katsomustietoisien työtteen lähtökohdat kasvatus-, ohjaus- ja opetustyössä
- opiskelija tunnistaa uskontojen ja katsomusten merkityksiä vuorovaikutustilanteissa
- opiskelija tunnistaa oman työyhteisönsä katsomustietoisia käytänteitä
- opiskelija tunnistaa oman katsomuksensa lähtökohtia
- opiskelijalla on valmiuksia kehittää katsomusosaamistaan

Katsomustietoisuus (1 op)

- Osion alussa tehtiin ennakkotehtävä, jossa pohdittiin, millä tavoin uskonnot ja katsomukset ovat esillä omassa työssä ja millä tavoin uskonnoista ja katsomuksista puhutaan omassa työympäristössä (ketkä puhuvat, mistä puhutaan).
- Osioon kuului luento, jolla käsiteltiin katsomustietoisuuden käsitettä, uskontolukutaitoa ja ammatillista katsomusosaamista.
- Osioon kuului kaksi kirjallista oppimistehtävää: ammatillisen katsomusosaamisen kehittämissuunnitelman laatiminen ja oman työskentely-ympäristön syventävä havainnointi.
- Osiossa järjestettiin yksi väliohtapaaminen ennen oppimistehtävien palauttamista.

Katsomustietoisuus: oppimistehtävät

Tehtävä 1: Ammatillisen katsomusosaamisen kehittämissuunnitelma

Kertaa luentomateriaaleista ammatillisen katsomusosaamisen malli. Valitse yksi mallin neljästä osa-alueesta (uskontolukutaito, reflektio-osaaminen, dialogiosaaminen, kehittämis- ja vaikuttamisosaaminen). Laadi valitsemaasi osa-alueeseen kuuluva lyhyt katsomusosaamisen kehittämissuunnitelma omaan työhösi liittyen. Mitä haluaisit kehittää ja miksi? Mikä voisi olla ensimmäinen askel valitsemaasi suuntaan? Palauta tehtävä chat-osioon.

Tehtävä 2: Työympäristön havainnointi

Jatka ja syvennä työympäristösi havainnointia. Voit hyödyntää havainnoinnissa esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

- Millaisia katsomuksiin liittyviä käytänteitä ja/tai ohjeita työympäristössäsi on?
- Millaisia tapoja keskustella katsomuksiin liittyvistä asioista työympäristössäsi on?
- Millä tavoin katsomukset ja tunteet voivat liittyä toisiinsa työympäristössäsi?
- Millaisia katsomustietoisuuteen liittyviä kehittämisideoita sinulla herää työympäristöäsi havainnoidessasi?

Kokoa havaintosi yhteen lyhyeksi puheenvuoroksi ja lisää puheenvuorosi chat-keskusteluun. Tutustu myös muiden havaintoihin. Voit myös käydä tykkäämässä ja kommentoimassa niitä.

Dialoginen vuorovaikutusosaaminen ja voimavaraistavat menetelmät 1 op

Tavoitteet:

- Opiskelija tunnistaa luovuutensa ja voimavaransa osana ammatillisuuttaan
- Opiskelija tutustuu luovan, taidelähtöisen ja toiminnallisen työskentelyn lähtökohtiin ja tavoitteisiin
- Opiskelija osaa hyödyntää luovuuttaan ja voimavarojaan omassa työssään

Dialoginen vuorovaikutusosaaminen ja voimavaraistavat menetelmät 1 op

- Osiossa sisältöinä olivat hyvinvointia ja voimavaroja lisäävät luovat, taidelähtöiset ja toiminnalliset menetelmät ja harjoitukset sekä oman luovuuden, voimavarojen sekä toimijuuden tarkastelu ja niiden vahvistaminen
- Osio alkoi luento-osuudella, jossa pääpaino oli verkossa tehtävillä toiminnallisilla harjoituksilla, jotka osallistuja sai vaikka heti käyttöönsä. Oppimisalustalla tarjottiin runsaasti materiaalia osion teemoihin sekä osallistujat vinkkasivat toisilleen hyvistä materiaaleista.
- Oppimistehtävässä oli kaksi vaihtoehtoa, joista opiskelija sai valita oman kiinnostuksensa mukaan. Tehtävä A valittiin, mikäli oli kiinnostunut taidelähtöisestä luovasta työskentelystä, ja B, mikäli oli kiinnostunut tarinallisesta luovasta työskentelystä. Molempiin tehtäviin liittyi pohdintaosio. Tehtävä oli avoin, eli opiskelijat näkivät toistensa vastaukset ja pystyivät kommentoimaan ja näkemään toistensa luovia tuotoksia.
- Oppimistehtävästä koostettiin yhteispalaute.

Dialoginen vuorovaikutusosaaminen ja voimavaraistavat menetelmät: oppimistehtävä

- Oppimistehtävässä oli kaksi vaihtoehtoa, joista opiskelija sai valita oman kiinnostuksensa mukaan. Tehtävä A valittiin, mikäli oli kiinnostunut taidelähtöisestä luovasta työskentelystä, ja B, mikäli oli kiinnostunut tarinallisesta luovasta työskentelystä.

[Linkki tehtävänantoon A](#)

[Linkki tehtävänantoon B](#)

Haastavien tilanteiden tunnistaminen ja varhaisen puuttumisen menetelmät 1 op

Tavoitteet:

- Osallistuja vahvistaa omaa itsetuntemustaan ja tiedostaa ennakko-oletuksiaan moninaisuuteen liittyen
- Osallistuja tunnistaa itselleen haastavia tilanteita moninaisuuden kohtaamisessa ja tiedostaa näiden vaikutuksen toiminnassaan
- Osallistuja tunnistaa varhaisen puuttumisen toimintamalleja ja menetelmiä sekä pohtii ratkaisuja haastaviin tilanteisiin

Haastavien tilanteiden tunnistaminen ja varhaisen puuttumisen menetelmät 1 op

- Osion alussa tehtiin kaksi ennakkotehtävää: tutustuminen PALOMA-koulutuksen videoon Suomen monimuotoinen väestö (https://youtu.be/4ui5h42hF18?list=PLV8_D7-jawHTj5TIVnvHuXP8Te7TTXqsl) ja itsetuntemusharjoituksen tekeminen.
- Osioon kuului luento, jolla käsiteltiin itsetuntemusta, kohtaamisen taitoja, voimavaralähtöistä työtettä ja yhdenvertaisuutta yksilöllisyytenä.
- Osiota varten oli kerätty sähköinen materiaalipankki.
- Osiossa tehtiin kaksi kirjallista oppimistehtävää: hyvien käytäntöjen tarkastelu haastavien tilanteiden tunnistamiseen ja varhaisen puuttumisen menetelmiin liittyen omalla työpaikalla ja koonnin tekeminen omaa työtä varten chat-keskustelun ja materiaalipankin aineistojen avulla.
- Osallistujat saivat oppimistehtävistä henkilökohtaisen palautteen.

Haastavien tilanteiden tunnistaminen ja varhaisen puuttumisen menetelmät: oppimistehtävät

Tehtävä 1: Hyvät käytännöt haastavien tilanteiden tunnistamiseen ja varhaiseen puuttumiseen

Kerro omia tai työpaikkasi hyviä käytäntöjä haastavien tilanteiden tunnistamiseen ja varhaisen puuttumisen menetelmiin liittyen. Hyvät käytännöt ja menetelmät voivat liittyä esimerkiksi moninaisten asiakasryhmien kanssa toimimiseen tai työpaikkasi yleisiin toimintamalleihin haastavissa tilanteissa.

Tehtävä 2: Koonti haastavien tilanteiden tunnistamisesta ja varhaisen puuttumisen menetelmistä

Kirjoita koonti, jonka ajattelet hyödyttävän sinua tai työpaikkaasi liittyen haastavien tilanteiden tunnistamiseen ja varhaisen puuttumisen menetelmiin. Hyödynnä koonnissa oppimistehtävän 1 chat-keskusteluja ja alustalta löytyviä lähdemateriaaleja. Halutessasi voit käyttää myös sanapilvestä nousevia keskustelussa korostuneita sanoja alustan ulkopuolisen materiaalin etsimisessä.

Verkostotyö ja moniammatillisuus (1 op)

Opintojakson:

Tavoitteet: 1) ymmärtää verkostotyön merkityksen ja kehittämistarpeet 2)reflektoi omaa ja työyhteisönsä moniammatillisen ja verkostotyön käytäntöjä ja kehittämistä 3) tuntee verkostotyön menetelmiä 4) ymmärtää ohjattavien osallisuuden kehittämisen omassa työssä

Sisällöt: 1)verkostotyö ja sen eri muodot 3) moniammatillisuus käsitteenä ja toimintana 4) moniammatillisen ja verkostotyön menetelmät 5) moniammatillisen ja verkostotyön kehittäminen

Verkostotyö ja moniammatillisuus (1 op)

Opintojakson toteutus

Opintojakso koostui luento-osuudesta, jossa avattiin moniammatillisuuden ja verkostotyön käsitteitä, tutkimuksia ja oppilaitosorganisaation kehittämistyön lähtökohtia. Toinen osio oli kuunneltava podcast keskustelu: Moniammatillinen työ lasten ja nuorten oppimisen tukena

Opiskelijoiden käytössä ollut lähdeaineisto

- **Artikkeli** Hyväri, S. & Lindholm, M., (2021). Moniammatillinen verkostotyö monikulttuurisessa ohjauksessa. Teoksesta Hyväri, S. & Sahonen, P., (toim.) (2021). Monikulttuurisen ohjausosaamisen kehittäminen linkki: <https://www.theseus.fi/handle/10024/495024>
- **Muita lähteitä, joita voi hyödyntää soveltuvin osin**
  - Helminen, J. (toim.) (2017). *Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa*. Helsinki: Edita.
  - Mönkkönen, K., Kekoni, T. ,& Pehkonen, A. (toim.) (2019). *Moniammatillinen yhteistyö. Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalla*. Gaudeamus.
  - Seikkula, J. ,& Arnkil, T E. (2005). *Dialoginen verkostotyö*. Tammi.
  - Verkostojohdamisen opas. (2019). Valtioneuvoston kanslian julkaisu. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. Saatavilla 8.12.2019

Verkostotyö ja moniammatillisuus: oppimistehtävä

Kuuntele podcast: Moniammatillinen työ lasten ja nuorten oppimisen tukena ja kertaa luennon sisältöjä

Valitse podcastin keskustelusta 2 sinua kiinnostavaa teemaa ja vastaa seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Miten valitsemasi teema ja sen sisältö näkyy omassa työssäsi?
  - 2) Miten omassa työssäsi ja työyhteisössäsi on edistetty kyseisiä moniammatillisen työn sisältöjä?
  - 3) Mitä kehitettävää vielä olisi?
- Käy vastaamisen jälkeen lukemassa muiden vastuksia (näet ne vasta silloin.) Jos huomaat vastauksissa samankaltaisuuksia omien kokemustesi kanssa - tykkää ja kommentoi.

+ + + + + + + +
+ + + + + + + +
+ + + + + + + +

Moninaisuusosaaminen käyttöön: projektityö

Moninaisuusosaaminen käyttöön: projektityö 5 op

Tavoitteet:

Opiskelija osaa

- kehittää moninaisuuteen liittyviä ohjaus- ja työkäytäntöjä rajatusta, koulutuksen sisällöllisestä näkökulmasta
- soveltaa työelämälähtöisiä yhteiskehittämisen ja projektityöskentelyn menetelmiä
- soveltaa osallistavia ja yhteistoiminnallisia menetelmiä
- hyödyntää vertaisoppimisen mahdollisuuksia ja on saanut mahdollisuuden ammatilliseen verkostoitumiseen

Projektityön vaiheet

tehtävän ideointi ja rajaaminen

toteutusvaihe työyhteisössä

tehtävän arviointi

projektityön raportointi ja esittäminen

Ryhmäytyminen

- **Projektiwebinaarissa ryhmäytyminen käynnistyi yhteisellä ideoinnilla ja suunnittelulla**
- **Tämän jälkeen osallistujilla oli itsenäisen opiskelun osio, jossa tutustuttiin projektityön teoriaan, kehittämistyön periaatteisiin ja työelämälähtöiseen kehittämiseen.**
- **Itsenäisen osion jälkeen opiskelijat ryhmäytyivät 3-4 hengen ryhmiin oppimisalustan keskustelupalstalla**
- **Jokaisella ryhmällä oli ohjaaja, jolle ryhmät raportoivat edistymistään**

Projektiwebinaarit

- **Projektityön osion lopuksi ryhmät tekivät projektistaan videokoosteet ja esittelivät omat projektinsa muille täydennyskoulutuksen opiskelijoille. Lisäksi projektiryhmät jakoivat tekemänsä materiaalit muiden osallistujien käyttöön.**
- **Esimerkkejä projekteista:**
  - [Vahvista Moninaisuusosaamistasi –kortit](#). Kortteja voi hyödyntää esimerkiksi työyhteisön yhteisöllisyyden parantamisessa
  - Moninaisuuden arvostamisen työpaja
  - Turvallisen tilan periaatteet ja [juliste työpaikoille](#)

Palautetta täydennyskoulutuksesta

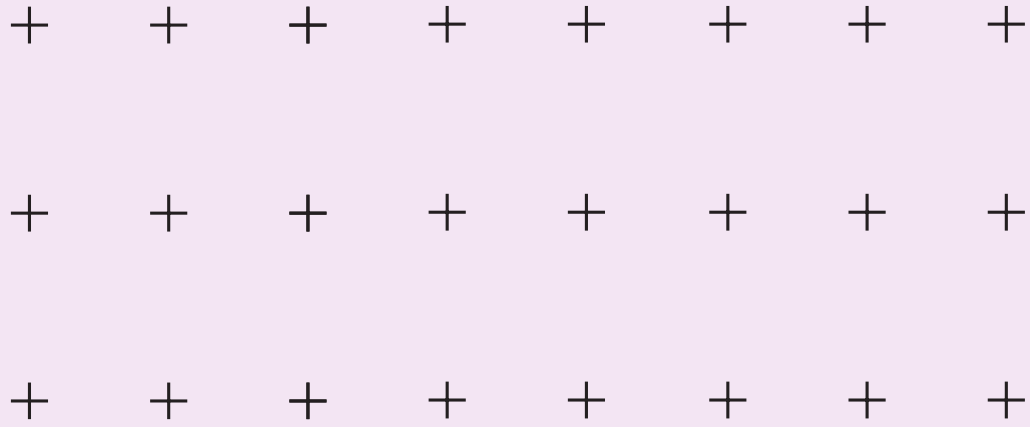
- Täydennyskoulutuksen toteuttamisessa ja arvioinnissa osallistujien palautteella on iso rooli. Koko koulutusprosessin ajan osallistujille tähdennettiin mahdollisuutta antaa palautetta myös koulutuksen aikana. Toiveisiin ja palautteisiin pyrittiin vastaamaan sekä opetuksessa että ohjauksessa. Lisäksi täydennyskoulutukseen osallistuneilta kerättiin koulutuksen lopussa palautetta, jota hyödynnetään jatkossa täydennyskoulutusten suunnittelussa.
- Valtaosa palautteesta oli positiivista: aihealueet koettiin mielenkiintoisiksi ja opiskelutavat mielekkäiksi. Erityisesti projektitehtävän osuutta kiiteltiin. Siinä koettiin, että opitut asiat sai laittaa käytäntöön ja projektin toteuttaminen muiden kanssa oli mielekästä.

Palautteista poimittua:

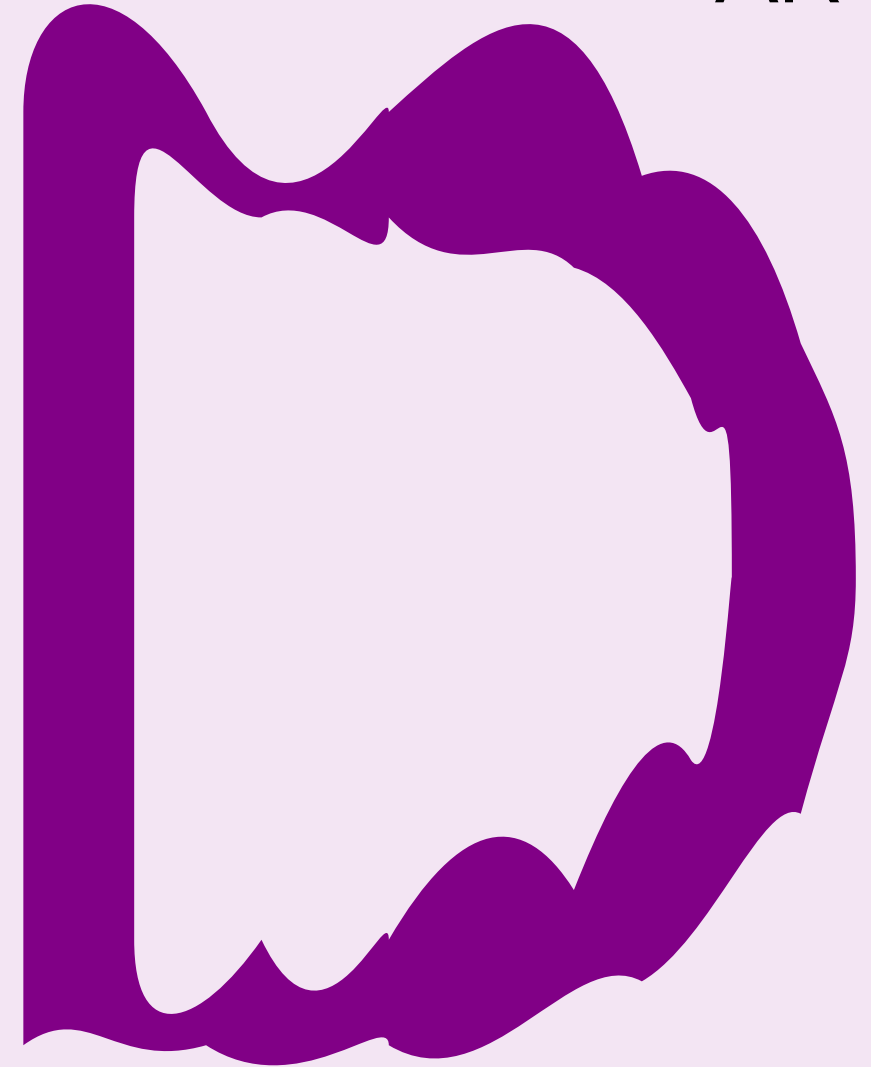
- Aikataulu oli toimiva, luennot erittäin hyviä ja oli myös hyvä, että niitä pystyi tallenteina katsomaan. Tehtäviin oli reilusti aikaa ja ne oli selkeästi esitelty. Oli myös todella hyvä, että sai lukea toisten tekemiä tehtäviä, niistä oppi paljon. Hyvää oli myös, että saimme palautetta opettajilta tehtävistämme.
- Hyvä kokonaisuus ja erittäin hyvät sekä ammattitaitoiset kouluttajat.
- Ajatuksia herättävä koulutus. Hyviä aiheita.
- Välillä teki tiukkaa ehtiä tehdä oppimistehtävät mutta sykli oli kyllä toimiva minulle.

Palautteista poimittua: kehitettävää

- Tehtävät, keskustelut toimivia. Kehittäisin niin, että pyytäisin osallistujilta lupaa jakaa yhteystiedot jotta ryhmäytyminen olisi helpompaa.
- Paljon oli asiaa lyhyessä mutta kertaamalla saa hyvin ratkaistua asian.
- Koko opetusprosessi oli toimiva, lisäisin käytäntöön liittyviä asioita, esim. psykologiaa moninaisuusympäristössä

Tulosten levittäminen

Levittämistyö ja hankkeen tuloksena syntyneet materiaalit

- **Materiaaleissa tarkastellaan sekä koulutushankkeen keskeisiä teemoja että oppimistehtävien sisällöistä nousevia teema-alueita**
- **Hankkeessa tehtyjä materiaaleja voi hyödyntää esim. oman osaamisen lisäämisessä, opetusmateriaalina tai pohdinnan tukena. Kaikki hankkeessa tuotetut materiaalit ovat saatavilla AOE.fi-sivustolla.**
  - ✓ **Podcast: Mitä kielitietoisuus on yksilön osaamisena?(Podcastista on saavutettavuuden lisäämiseksi myös tekstivastine)**
  - ✓ **Video: Katsomustietoinen työote**
  - ✓ **Artikkeli: Ennaltaehkäisevä työote ja moniammatillisuus kasvatus- ja ohjaustoiminnassa**
  - ✓ **Visuaalinen mallinnos: Dialoginen vuorovaikutusosaaminen ja voimavaraistavat menetelmät**